

Openingstekst: 1 Korintiërs 13, 1-3

Al sprak ik de talen van alle mensen en die van de engelen – had ik de liefde niet, ik zou niet meer zijn dan een dreunende gong of een schelle cimbaal. Al had ik de gave om te profeteren en doorgrondde ik alle geheimen, al bezat ik alle kennis en had ik het geloof dat bergen kan verplaatsen – had ik de liefde niet, ik zou niets zijn. Al verkocht ik al mijn bezittingen omdat ik voedsel aan de armen wilde geven, al gaf ik mijn lichaam prijs en kon ik daar trots op zijn – had ik de liefde niet, het zou mij niet baten.

Lezing: Handelingen 2, 1-11 (Naardense Bijbel)

Als de dag van Pinksteren vervuld wordt zijn allen op die plek bijeen.

Het geschiedt eensklaps: vanuit de hemel klinkt een ruisen zoals van een geweldig gedreven ademen en vult heel het huis waar zij zijn gezeten. Er laten zich aan hen zien: tongen – die zich verdelen – als van vuur; het zet zich neer op ieder van hen. Zij worden allen vervuld van heilige geestesadem, en beginnen te spreken met andere tongen zoals de geestesadem hun geeft uit te spreken.

Nu zijn de Joden die te Jeruzalem huizen vrome mannen afkomstig uit elk volk van die er onder hemel zijn.

Als dat geluid klinkt, komt de menigte samen, - en is verbijsterd, omdat zij ieder in de eigen landstaal hen hebben horen spreken. Ze hebben versteld gestaan en hebben verwonderd gezegd: zie, zijn zij die daar spreken niet allemaal Galileeërs? - hoe kunnen wij hen dan aanhoren, ieder van ons in de eigen landstaal waarin wij zijn geboren? – Parten, Meden en Elamieten, de bewoners van Mesopotamië, Judea en Kappadocië, Pontus en Asia, Frygië en Pamfylië, Egypte en delen van Lybië dat bij Cyrene ligt, en de Romeinen die hier verblijven; geboren Joden en nieuwkomers, Kretenzers en Arabieren, - wij horen hen in onze tongen uitspreken de grote dingen van God!

Overweging

In zijn afscheidsrede bereidt Jezus zijn leerlingen voor op de tijd dat hij niet meer bij hen zal zijn. En hij leert hen: 'als je blijft in mij, dan blijf ik in jou'.

Maar hoe doe je dat, hoe kan Jezus van Nazareth zich realiseren in jouw innerlijk, de ziel worden van jouw bestaan? Traditioneel gebeurt dat door als christenen te leren op mensen en situaties te reageren zoals wij menen dat Jezus dat zou doen. We focussen dan op zijn ethiek, op zijn manier van omgaan met mensen die lijden, die uitgesloten en onderdrukt worden, maar ook met machthebbers en zondaars. Door ons steeds weer zijn woorden en daden in herinnering te brengen, maken wij ons de morele eisen eigen die zijn opdracht tot gerechtigheid en liefde van ons vragen. Maar, zoals Paulus in zijn Korinthebrief al zegt: de mooiste woorden en daden hebben alleen waarde als ze gedragen en bezielde worden door de liefde, de Geestkracht van God. In Jezus blijven betekent dus meer dan goede dingen doen. Het betekent je door zijn Geest tot in het diepst van je ziel laten raken. Op een manier dat Gods Geest je hele wezen in beweging brengt en richting geeft.

Vervuld worden door de heilige Geest is niet iets dat je plotseling overkomt, dat in één enkel ogenblik gebeurt. Dat lijkt misschien wel zo, als we het pinksterverhaal lezen. Alsof de apostelen van het ene op het andere moment door de Geest bezielde mensen zijn geworden.

We moeten ons echter realiseren dat de beschreven gebeurtenis een vorm van beeldspraak is, die de vroege kerk heeft gekozen om te beschrijven dat het vervuld raken door de Geest de vrucht is van het groeiproces van de woorden die Jezus in het hart van mensen heeft gezaaid. Daarom werd de viering van de komst van de H. Geest liturgisch geplaatst op de vijftigste dag na Pasen, want dat is het oogstdankfeest op de joodse kalender. Als het leven, de dood en de verrijzenis van Jezus diep in het hart van de apostelen zijn verankerd, als zij volledig doordrongen zijn van zijn betekenis voor hun leven en beseffen dat een leven zonder hem niet leefbaar is, raken zij vervuld door de kracht van zijn Geest.

Het Pinksterverhaal vertelt hoe het leven van de apostelen dan totaal verandert: zij leggen alle angst en schaamte af en treden verlicht en vurig naar buiten. Zij ervaren een innerlijke kracht die sterker is dan alle angst voor wat anderen hen kunnen aandoen, sterker ook dan al hun twijfels aan hun eigen mogelijkheden. En de meest belangrijke boodschap van dit pinksterverhaal: niet alleen de Parten en Elamieten, de Grieken en Romeinen worden geraakt en bezielde door hun optreden, maar ook in onze tijd worden mensen hierdoor begeesterd.

Wat doet Jezus met mensen dat zij zo diepgaand veranderen? En hoe kunnen wij delen in die ervaring?

In het pinksterverhaal verbindt de kracht van de heilige Geest zich met de taal die de apostelen spreken. Door hun woorden vallen alle taalbarrières tussen hun toehoorders weg. Zij voelen zich, ieder op hun eigen unieke manier, aangesproken en diep geraakt. Het verhaal doet mij denken aan de ontroering die alle aanwezigen trof toen Malala Yousafzai de nobelprijs voor de vrede ontving of het enthousiasme waarmee de VN-klimaattop reageerde op de toespraak van Gretha Thunberg. Ook wie de taal niet verstond werd geraakt door de authenticiteit en de bevlogenheid van de sprekers.

Men kan erover strijden of er, in historische zin, zo'n pinkstermorgen vervuld van wonderen geweest is. Waar men echter niet over kan strijden is dat een dergelijk wonder mogelijk móet zijn om tot onze menselijke bestemming te komen.

Natuurlijk kan men met elkaar omgaan en spreken zoals het in de bijbel in het verhaal van de toren van Babel geschetst wordt. Dat is een manier van spreken die wij gewend zijn, en waarmee we onze ziel ten diepste tekortdoen en beschadigen. Mensen maken afspraken over wat zij gezamenlijk zullen ondernemen. Er wordt bij voorbeeld een regeringsplan gemaakt waaraan een aantal partijen zich verbinden. Men schetst projecten en programma's, men formuleert doelen en richtlijnen, men bepaalt rechten en verplichtingen. En zo ontstaan een zorgsystemen, een belastingsysteem, een onderwijsstelsel, waarin vervolgens nauwelijks nog plaats is voor de vraag wat het concreet en gevoelsmatig gaat betekenen voor de individuele mensen die met deze systemen te maken krijgen. De affaire van de belastingtoeslagen is hiervan een van de schrijnende voorbeelden. Maar ook in het omgaan met corona en het vaccinatieprogramma wordt vaak meer aandacht gegeven aan de technische uitvoering dan aan de angsten en weerstanden van individuele mensen.

Ook in het persoonlijk verkeer zien we dat taal en woorden eerder gebruikt worden om mensen van elkaar te onderscheiden dan om mensen te verbinden. Wat we tegen elkaar zeggen wordt vaak bepaald door het effect dat we bij een ander willen bereiken, we zeggen wat ons in een bepaalde situatie gepast lijkt of op een bepaald moment van ons verwacht wordt. In plaats van te luisteren naar wat een ander ons vertelt, zijn onze gedachten bij wat wij zélf in een gesprek naar voren willen brengen. Als iemand iets zegt wat ons niet aanstaat, proberen we hem of haar zo snel mogelijk af te troeven met onze eigen mening. In veel gezelschappen spreekt zo iedereen vooral over en met zichzelf. En blijft iedereen, te midden van al het gepraat, volstrekt op zichzelf en geïsoleerd van de anderen. Zelden lijkt iemand geïnteresseerd in de gedachten en gevoelens die áchter de woorden liggen die iemand zegt. Waarom en waartoe iemand spreekt.

Pinkstermorgen begint met een tegenovergestelde ervaring. De apostelen zijn stil gevallen, zij weten niet meer wat ze zeggen moeten en ook niet naar wie ze nog kunnen luisteren.

Hun situatie lijkt op die van de doofstomme man die Jezus ooit uit de woelige menigte plukte en terzijde nam¹. Daar legde Jezus zijn hand op zijn tong, raakte zijn oren aan en, opkijkend naar de hemel, verzuchtte hij: 'Effata, open je!' Door dat gebed werd een mens die het spreken verleerd was en opgehouden was te luisteren, weer toegankelijk voor de zachte klanken van een gebed, van geruststellende woorden, van tederheid en begrip en vond hij zelf weer woorden om zichzelf uit te drukken.

Taal kan een wonderbaarlijk middel zijn om - als we daar tenminste de tijd en de rust voor nemen - af te dalen naar het domein van onze gevoelens en uiting te geven aan wat er in ons leeft aan verlangens en dromen, of aan angsten en twijfels. In het uitdrukken van onze diepste gedachten en gevoelens vindt de taal haar essentie en haar bestemming, worden woorden het lied van de ziel.

Gevoelens laten zich het best uitdrukken in de vorm van een gedicht of een lied. Een gesprek van hart tot hart, van ziel tot ziel laat zich dan ook het best vergelijken met het ontstaan van een muziekstuk. Het leven van de ander kun je zien als een compositie die hij zelf nog maar half af heeft en nog niet helemaal kent. In het gesprek nemen we als het ware een viool of zetten ons achter een piano. We laten hem bladzijde na bladzijde de beginnende partituur openslaan en spelen iedere noot, zo zuiver als wij kunnen, op het instrument van ons leven. We proberen de ander zo goed mogelijk te verstaan en brengen tot klank al wat er in hem opkomt, al wat hij zonder druk of censuur uitspreekt.

Als hij vervolgens luistert naar wat wij verstaan hebben, kan hij correcties aanbrengen, veranderen wat niet klopt, contrasten aangeven, zo nodig harmonieën versterken of het ritme veranderen, al naargelang dat het beste past bij de dynamiek en de voortgang van zijn levensverhaal.

In een dergelijke uitwisseling voltrekt zich het wonder van de taal, klinkt de taal van de ziel, horen wij de stem van Gods Geest.

Ieder woord heeft uit de mond van een ander een andere betekenis dan in de context van onze eigen ervaringen. Wanneer iemand anders spreekt over vader, over moeder, over broer en zuster, over huis en thuis, over God en kerk, over lijden en nood, over hoop en vreugde, weerspiegelt zich daarin de geschiedenis van zijn levenservaringen. En die woorden hebben een andere inhoud dan zij hebben in ons eigen leven. Als wij ieder woord dat een ander spreekt verstaan als een uitnodiging om de nog onbekende ziel van de ander binnen te treden, om dat nog onontdekte land te verkennen, dan wordt ons gesprek een lofzang op God, die ons schiep, die ons vormde en ons begeleidt.

Als wij elkaar toelaten bij de hoogtepunten en dieptepunten, bij onze angsten en onze dromen, bij onze bezieling en onze twijfels wordt onze taal een hymne op de schoonheid waarmee God ons wezen vormde, onder de invloed van ruimte en tijd. En worden onze woorden een gezang uit dankbaarheid, voor de nabijheid van mensen, voor het leven, voor heel de wereld om ons heen. Dan is ons gesprek geworden tot een heilige plek, waar Gods Geest voelbaar is in de taal van de liefde, onvoorwaardelijk en zonder voorbehoud.

In gesprekken waarin harten zich voor elkaar openen, zielen elkaar ontmoeten beseft een mens dat hij ten diepste niet alleen is, maar weet hij zich aanvaard en gerespecteerd. Dat besef geeft een vrijheid en een geestkracht waarin niet langer plaats is voor de beperkingen die angst en onzekerheid ons opleggen. Wij zijn niet langer bang voor wat anderen zullen zeggen of ons aan zouden kunnen doen. Zonder schuld of schaamte durven wij onszelf te zijn, onze mening te uiten, onze diepste verlangens te volgen. Zonder angst durven wij, net als de apostelen in het pinksterverhaal, uit te spreken waar we hartstochtelijk in geloven en daar ook naar te leven.

---

¹ Marcus 7, 31-37

Waar wij met elkaar de taal van de heilige Geest, de taal van de liefde spreken, vallen alle grenzen tussen mensen weg, taalbarrières, sociale en culturele barrières.
En we ontdekken dat we met elkaar verbonden zijn, bij elkaar horen, broeders en zusters zijn van elkaar. Wat ons van elkaar onderscheidt is niet langer van wezenlijk belang. Wel wezenlijk is wat ons verbindt: begrip en respect over en weer, dankbaarheid en intense vreugde.

De ervaring dat God onze ziel raakt en onze ziel de taal van God spreekt is zo sterk als een hevige storm, zo warm als een laaiend vuur, zo helder als een stralend licht.
En zal ook nooit eindigen, omdat ieder woord dat Christus tot ons sprak steeds waarachtiger, steeds dieper en levendiger wortelt in ons hart.

Ekklesia Leiden
Rapenburg 100
2311GA Leiden
www.ekklesialeiden.nl
info@ekklesialeiden.nl